

בס"ד. שיחת יום ד' פ' ואתחנן, י"ג מנחם-אב ה'תשנ"א

— לילדים וילדות שיחיו דמחנות-קיץ יומיים —

בלתי מוגה

א. אחר תפלת מנחה, אמרו הי"ב פסוקים ומאמרי חז"ל, ואח"כ ניגנו "ווי וואָנט משיח נאָר".

ב. נמצאים אנו בכינוס של ילדי ישראל הגדלים ומתחנכים באורח-חיים יהודי ("אויף אַ אידישן אופן"), ומהיום דוגמא חי' לכל שאר ילדי ישראל, ובמיוחד לילדים כאלה שלא זכו עדיין לחיות חיי יהדות — בגלל סיבות שאינן תלויות בהם, כי אם כתוצאה מכך שחיים הם בפניה נדחת בעולם, אשר לעת-עתה לא הגיע לשם (כפי שצריך) אורה של היהדות, כך שילדים אלה אינם אשמים בדבר כלל — הרי גדולה עוד יותר הנחיצות לעשות הכל להראות לילדים אלה דוגמא חי',

כולל גם — שסוף-סוף יספרו גם לילדים הנמצאים בריחוק מקום אודות הכינוס הנוכחי,

ולא רק באופן של סיפור בלבד, אלא גם באופן של ראי' — שהרי בכינוס שמתקיים בימות החול עושים גם תמונות, ותמונות כאלה שעל ידן ניתן לראות את המאורע כמו דבר חי' — כך שיכולים לראות גם בריחוק מקום כיצד ילדי ישראל הכריזו כאן פסוקים של תורה, ומתוך תנועות ידים וכל הגוף, כדי להראות שהתקשרותם עם התורה היא הן בנשמתם והן בגופם, אשר אז ה"ז דבר שלם ודבר חי' ("אַ גאַנצע זאַך און אַ לעבעדיקע זאַך").

ג. וכל זה מחזק עוד יותר את התקווה והבטחון להפגש עם כל ילדי ישראל, וכל בני" שבכל העולם, כי:

בזכותם של ילדי ישראל זוכים בקרוב ממש לגאולה השלימה ע"י משיח צדקנו, שיבוא במהרה ממש ("גאָר אינגיכן"), ויעלה את כאו"א מאתנו, וכאו"א מילדי ישראל שבכל העולם כולו, וכל בני" המבוגרים שבכל העולם כולו — כולם יחד — מחוץ לארץ ישראל, ושם גופא, לירושלים עיר הקודש, ושם גופא, להר הקודש שעליו נבנה בית המקדש, עם קודש הקדשים, ששם היו מונחים לוחות הברית.

ולא עוד אלא שקיומו של ביהמ"ק בשעתו הוא באופן של זכרון נצחי ("אַן אייביקע דערמאָנונג") לכאו"א מאתנו שנמצא עדיין בגלות — שיזכור

(1) כנראה הכוונה לטרט וידיאו. וראה לקמן בסיום השיחה (המו"ל).

שכבר הי' קיים ביהמ"ק, וכבר היתה ההכנה ל"מקדש אדניי כוננו ידיך"², ביהמ"ק השלישי, ובקרוב ירד ויתגלה כאן למטה בפשטות, בירושלים שבארץ ישראל,

ולשם יועלה ("וועט אַרויפגעבראַכט ווערן") כאו"א מאתנו "עם ענני שמיא"³ (ענניו של הקב"ה, שעל ידם תהי' העלי' בזריזות יתירה), כך, שנפגש כולנו יחד — עם כל ילדי ישראל והוריהם מכל העולם כולו — בארץ האחת והיחידה, ארץ ישראל, בעיר הבירה האחת והיחידה, ירושלים עיר הקודש, ובבית המקדש האחד והיחיד [שהרי כל הג' בתי-מקדשות נכללים באותה מצוה — "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"⁴], ובביהמ"ק עצמו — בקודש הקדשים, מקום לוחות הברית.

ושם נחגוג כולנו יחדיו עם הלוחות, כמו שחוגגים שמחת-תורה עם ספר-תורה — שהרי בזמן הזה אין לנו הלוחות, אבל בגאולה האמיתית והשלמה יהיו לנו הלוחות (הן לוחות ראשונות והן לוחות אחרונות) וגם ספר-תורה, ועמהם נחגוג את הריקוד הכי גדול, כולם יחד, מבורגים וגם ילדים, כך שיהי' הריקוד "גאָר לעבעדיק, גאָר פריילעך, און גאָר נצחיות'דיק".

ד. ובכל זה ניתוסף הדגשה מיוחדת מצד חלק הפרשה בתורה ששייך ליום זה:

בחלק הפרשה ששייך ליום זה — חלק רביעי דפרשת ואתחנן — מדובר ומסופר אודות עשרת הדברות, ומפרט שם כל עשרת הדברות מתחילתם ועד סופם⁵.

ועשרת הדברות אלו הם על הלוחות שבקדש הקדשים שבביהמ"ק. ומזה מובן שביום זה ישנה הדגשה יתירה בנוגע להשמחה והריקוד דכל בני עם הלוחות כו'. ויה"ר שכן תהי' לנו בקרוב ממש, ותיכף ומיד ממש — בבית המקדש, בירושלים עיר הקודש ובארץ ישראל.

* * *

ה. כללות הענין דעשרת הדברות — שאודותם מסופר בחלק הפרשה ששייך ליום זה — קשור ושייך במיוחד לילדי ישראל: לפני שהקב"ה התחיל לומר עשרת הדברות — מספרים לנו מפרשי התורה בתורה שבעל-פה⁶ — ביקש הקב"ה מבנ"י שיתנו לו "ערבים" שיבטיחו את קבלת התורה ושמירתה כדבעי, וכאשר בנ"י הציעו כמה ערבים, אמר

(2) בשלח טו, יז ובפרש"י.

(3) דניאל ז, יג. וראה סנהדרין צח, א.

(4) תרומה כה, ת. וראה רמב"ם ריש הל' (6) שהש"ר פ"א, ד (א). תנחומא ויגש ב.

בית הבחירה.

(5) ה, ויח.

הקב"ה שאינם מספיקים עדיין; מתי נתרצה הקב"ה וקיבל ה"ערכות" — כשאמרו ישראל "בנינו עורבים אותנו", ילדינו הקטנים הם יהיו ה"עורבים" על קבלת התורה לימודה ושמירתה כדבעי! וכששמע הקב"ה שה"עורבים" הם ילדי ישראל, תינוקות של בית רבן — מיד קיבל את ה"ערכות" הזאת, ונתן את התורה לכאו"א מישראל, ולכלל ישראל, על כל הדורות כולם, עד לדורנו זה.

ופירוש הדברים באותיות פשוטות — שזה שעכשיו התורה היא אצלנו, עם בני"י, הן יהודים זקנים, הן יהודים צעירים, והן ילדים קטנים ביותר, ה"ז בזכותם של הילדים הקטנים שהיו בעת מתן-תורה בפעם הראשונה, שמהם נמסרה הערכות לילדי ישראל מדור לדור, עד לילדי ישראל שבדורנו זה — כל אחד ואחת מכם, וכן כאו"א מהחברים והחברות שלכם, אשר עם היות שעדיין אינם נמצאים עכשיו כאן בבית-הכנסת ובית-המדרש זה, הרי כולם שייכים לאותו עם, עם ישראל, "גוי אחד בארץ"⁸ (הכולל כל בני"י, האנשים והנשים והטף, ובפרט הטף).

ובזה מודגש עוד יותר גודל הזכות והאחריות המוטלת על כל אחד ואחד מילדי ישראל שבדורנו זה, בידעו, שהוא (וכן היא) עמד במקומו ובא-כחו של הילד (והילדה) שהי' נוכח בעת מתן תורה בפעם הראשונה, ומסר שליחות זו לדורות הבאים, שבכל דור ודור יתאספו בני ישראל לקבל את התורה מחדש ביתר חיות ותוקף, עד שיזכו — בקרוב ממש — לגאולה האמיתית והשלימה, שאז ישמעו וילמדו את התורה מהקב"ה בעצמו — "תורה חדשה מאתי תצא"⁹.

ו. וענין זה (ההמשך דמתן-תורה מדור לדור) מודגש גם בהקדמה לעשרת הדברות (שנאמרו בחלק הפרשה דיום זה) — "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר"¹⁰:

הפירוש דתיבת "לאמר" הוא" — שענין זה חוזר ונשנה בכל דור ודור ובכל יום ויום, שהקב"ה חוזר ואומר "את כל הדברים האלה" עוד הפעם, ובכל פעם — בחיות וחוזק מחודשים.

ובפרט כאשר הקב"ה רואה שרבים מילדי ישראל מתאספים יחדיו כדי לעורר ולחדש את הזכרון דמתן-תורה, ולא רק זכרון שישאר במוח ושכל בלבד, אלא זכרון שיומשך וישפיע על כל אברי הגוף, גוף ונשמה חיים ובריאים שעוסקים בלימוד התורה וקיום המצוות בכל התוקף ("מיטן גאנצן שטורעם") — אזי מוסיף הקב"ה עוד יותר בהתחדשות דמ"ת, "וידבר אלקים את כל הדברים האלה לאמר".

(10) יתרו כ, א.

(7) שהש"ר שם.

(11) ראה גם תו"א יתרו סז, ב. לק"ת

(8) שמואל-ב ז, כג. ועוד.

שה"ש מ, ב.

(9) ישעי' נא, ד. ויק"ר פי"ג, ג.

ז. ובנוגע לפועל:

בעמדנו במקום שמתאספים בו יחד כדי להתפלל להקב"ה — בית הכנסת, ומקום שמתאספים בו יחד כדי ללמוד את תורתו של הקב"ה — בית המדרש, ומקום שמתאספים בו יחד כדי לקבל החלטות טובות וליתן הצדקה (כפי שנסיים כינוס זה בנתינת שליחות מצוה לצדקה) — בודאי תקבלו החלטות טובות להוסיף בלימוד התורה ובקיום המצוות, ובכללות ההנהגה באופן הראוי ל"צבאות השם" ("זיין די ריכטיקע צבאות השם").

ועי"ז נעשה עוד הפעם כפי שהי' אצל "צבאות השם" בפעם הראשונה — "יצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים"¹² — שכאו"א מאתנו, בתוך כלל ישראל, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹³, יצא מהגלות תיכף ומיד ממש, ע"י משיח צדקנו, ו"יועבר" לארץ הקודש, ולירושלים עיר הקודש, ושם גופא — ל"הר הקודש" ולבית המקדש.

ח. ומזה באים גם למ"ש בהתחלת הפרשה — "ואתחנן אל ה' וגו'":

בהתחלת הפרשה מסופר אודות תפלתו של משה רבינו — "התפלל משה באותו הפרק חמש מאות וחמשה עשר פעמים"¹⁴ — "אעברה נא ואראה את הארץ וגו'"¹⁵. אלא, שבעת ההיא לא נתקיימה בקשתו של משה רבינו¹⁶.

אמנם, כיון שתיכף ומיד ממש זוכים לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו — אזי מתקיימת גם תפלת משה.

ובפשטות — שמשה רבינו, יחד עם כל בני דורו¹⁷, ובמיוחד ילדי דורו, ויחד עם כאו"א מאתנו, והילדים במיוחד, וכאו"א מבנ"י מכל הדורות שלפנ"ו, באים מחוץ לארץ (המקום שבו נמצאים עכשיו) — "עם ענני שמיא" — לארץ ישראל,

ובארץ ישראל גופא — באים יחד עם בנ"י שדרים בכל רחבי ארץ ישראל — לירושלים עיר הקודש, ושם גופא — ל"הר הקודש", ושם גופא — לביהמ"ק, עד לקודש הקדשים.

ועוד והוא העיקר — תיכף ומיד ממש, נשמות בגופים, עם כל הנשמות וכל הגופים של כל בנ"י במשך כל הדורות, "קהל גדול ישובו הנה"¹⁸.

* * *

ט. כנהוג, יש להתעכב גם על הוראה פרטית בנוגע למעשה בפועל, ובאופן ברור, כך, שהשומע לא צריך לשאול ולברר פירוש הדברים.

16 ראה בארוכה שיחת י"א אב שנה זו

(לעיל ע' 91 ואילך), ובהנסמן שם.

17 ראה במדב"ר פי"ט, יג.

18 ירמי' לא, ז.

12 בא יב, מא.

13 שם יו"ד, ט.

14 דב"ר פי"א, יו"ד.

15 ג, כה.

— ומה גם שאין פנאי לשאול ולברר פירושים, כיון שתיכף ומיד באה הגאולה האמיתית והשלימה...

ובנוגע לעניננו — יש להתעכב על הוראה ברורה שבעשרת הדברות (בחלק הפרשה השייך ליום זה):

ובהקדמה — שעשרת הדברות עצמם נאמרו בפרטיות ובאופן ברור דוקא, ועד כדי כך, שעם היותם בתורה שבכתב שנכתבה בקיצור, כל תיבה ותיבה מחושבת ומדוייקת, וסומכים על בני"ש שילמדוה עם כל הפירושים, שעל ידם יתוסף בביאור והבהרת הענינים עוד יותר, מ"מ, נאמרו עשרת הדברות בפרטיות — בשש מאות ועשרים אותיות (כמ"ש המפרשים שספרו את האותיות, וכל הרוצה יכול לספור גם בעצמו), כנגד תרי"ג מצוות מן התורה וז' מצוות דרבנן (המרומזות בז' אותיות האחרונות: "אשר לרעך"¹⁹).

י. עשרת הדברות — מתחילים ב"אנכי ה' אלקיך"²⁰, ולאח"ז באים כו"כ ציוויים, ועד לסיימם וחותמם: "לא תתאוה בית רעך וגו' וכל אשר לרעך"²¹. ומזה יש לימוד והוראה ברורה לכאו"א מישראל, הן הילדים והן המבוגרים:

כשם שכל אחד מבין שיהודי צריך להיות זהיר בקיום ציווי הקב"ה ("בין אדם למקום", שזהו תוכן התחלת עשרת הדברות: "אנכי הוי' אלקיך וגו'") — כך צריך להיות זהיר גם בכל שאר הענינים שבהמשך עשרת הדברות, גם בענינים כאלה שלכאורה אין להם שייכות להקב"ה בעצמו (כבדיבור הראשון), וגם לא למצוותיו (כבהמשך הדברות), אלא הם ענינים השייכים לחבירו ("בין אדם לחבירו"), ובזה גופא — לא עם היהודי בעצמו (בריאותו, גופו ונשמתו), אלא עם רכושו ונכסיו בלבד — אודותם מדובר בסיום וחותם עשרת הדברות: "כל אשר לרעך".

והכוונה בזה — פשוטה וברורה:

עם היות שלא מדובר אודות הנשמה של "רעך", ואפילו לא אודות הגוף של "רעך", כי אם, נכסים הנמצאים ברשותו של "רעך",

ובזה גופא — לאו דוקא נכסים יקרים, כמו כסף, זהב ונחושת, וגם לא סתם נכסים בעלי-שוויות, אלא, "כל אשר לרעך", "כל" דייקא, לרבות כל דבר איזה שיהי', גם אם אינו אלא שוה פרוטה (פרוטה אחת ויחידה, "אין פעני"),

אעפ"כ, נזהר הוא בזה באותה מדה, כביכול, שנזהר לקיים כל מצוותיו של הקב"ה, כיון שגם ענין זה הוא ציווי הקב"ה ("לא תתאוה .. כל אשר לרעך").

20) ה, ו. 21) שם, יח.

19) ראה לקו"ש חכ"ט ס"ע 110, ובהנסמן בערות שם.

כלומר: הזהירות, רגש היוקר, האושר הכי גדול, והשליחות הכי חשובה שחש ילד יהודי כלפי האפשרות לקיים מצוותו של הקב"ה — קיימים לא רק ביחס לאמירת "שמע ישראל גו' ואהבת גו'²²", שתוכנם כבוד ואהבת הקב"ה, אלא ביחס לכל מצוותיו של הקב"ה, אפילו כאשר מדובר אודות דבר פנוט וחסר-ערך של חבירו ("כל אשר לרעך"), שנזהר שלא לקחתו גם אם בעיניו ה"ז דבר חשוב שחפץ בו ביותר, שכן, במה נחשב הרצון והחפץ שלו (שרוצה וחפץ בדבר של חבירו) לגבי ציווי הקב"ה "לא תתאוה גו' כל אשר לרעך", אפילו דבר שאין לו ערך אצל "רעך"!

יא. ויש להוסיף, שהלימוד והוראה הנ"ל מחלק הפרשה השייך ליום זה, שייך גם למ"ש בהתחלת הפרשה ע"ד בקשתו של משה רבינו להכנס לארץ ישראל, שכן, ע"י ההוספה בקיום הוראה הנ"ל ממהרים ומזרזים עוד יותר את קיום בקשתו של משה רבינו להכנס לארץ ישראל, בגאולה האמיתית והשלימה תיכף ומיד ממש.

ובפשטות — שיחד עם משה רבינו ויהושע בן נון, באים כולנו יחדיו, אנשים נשים וטף (החל מהילדים שהם "הערכים" לקבלת התורה), יחד עם כל עניני התורה שלמד וכל המצוות שקיים,

— וכאמור, מבלי הבט על סוג המצוה, בין אם היא מהמצוות הגדולות ביותר, כמו "אנכי הוי' אלקיך", ובין אם היא מצוה שקשורה אך ורק עם דבר חסר-ערך של "רעך", שכן, להיותה מצוה של הקב"ה, יש לה תפיסת מקום חזק וחשוב ביותר אצל כאו"א מכם ומאתנו —

ויחד עם לוחות ראשונות ולוחות אחרונות, וכל ספרי התורה, וכל בתי כנסיות ובתי מדרשות²³, כולל ובפרט ביהכ"נ וביהמ"ד ובית מעשים טובים זה שנמצאים בו עכשיו²⁴,

באים ונמצאים כולנו יחד — ומשה רבינו בראשנו, ונשיא דורנו כ"ק מו"ח אדמו"ר בראשנו — בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, בהר הקודש, ובבית המקדש, ועד — בקודש הקדשים.

* * *

יב. כנהוג תמיד — הנה לאחרי שינגנו את הניגונים הידועים (כדלקמן), יתנו לכאו"א מכם ג' מטבעות בתור שליחות-מצוה לצדקה, ובודאי יוסיף לזה כאו"א מממונו הפרטי, שע"ז יתוסף עוד יותר במצות הצדקה — מצוה שיש לה סגולה ו"שליחות" מיוחדת "שמקרבת את הגאולה"²⁵, גאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד ממש.

(התוועדיות תשנ"ב ח"א ע' 416 ואילך).

(22) פרשתנו ו, ד"ה.

(25) ב"ב יו"ד, א. וראה תניא פל"ז (מח),

(23) ראה מגילה כט, א.

(24) ראה קונטרס "בית רבינו שבבבל" (ב).

וכל זה — נוסף על הדגשת ענין הגאולה מצד תוכן פרשת השבוע (ובפרט בעמדנו ביום רביעי, שכבר ישנו הרוב דימי השבוע ודפרשת השבוע): הן מצד בקשת משה רבינו להכנס לארץ ישראל שתקיים בגאולה האמיתית והשלימה (כנ"ל ס"ח), והן מצד עשרת הדברות שבלוחות שיתגלו בשלימותן בגאולה האמיתית והשלימה (כנ"ל ס"ג), והן מצד המדובר בהמשך הפרשה²⁶ אודות פרטי הענינים דהכניסה לארץ ישראל.

והעיקר, שתיכף ומיד תתקיים תפלתו של משה רבינו — כולל גם משה רבינו שבדורנו²⁷, כ"ק מו"ח אדמו"ר — להכנס לארץ ישראל, יחד עם כל בני", "בנערינו בזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו", בגאולה האמיתית והשלימה.

ואז יראו בפועל ובגלוי ש"אין עוד מלבדו" (כמ"ש בפרשת השבוע²⁸) — שלכן ינגנו עתה הניגון "ניעט ניעט ניקאוואָ", שזהו התוכן ד"אין עוד מלבדו", "ומלכותו בכל משלה"²⁹.

ועוד והוא העיקר — שמתוך שמחה הכי גדולה, "בשמחה תצאו ובשלום תובלון"³⁰ — כאו"א מאתנו ביחד עם כל עם ישראל, לארצנו הקדושה, לירושלים עיר הקודש, להר הקודש, ולבית המקדש השלישי, "מקדש אדני-כוננו ידיך" — "אימתי יבנה כו' בזמן שה'³¹ ימלוך לעולם ועד"³².

[הש"ץ שי' התחיל לנגן "ניעט ניעט ניקאווא". אח"כ התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן ניגון הקפות לאביו הרלווי"צ ז"ל.

אח"כ נתן להמדריכים והמדריכות שיחיו מטבעות של עשר סענט, כדי לחלק לכל אחד ואחת מהילדים והילדות שיחיו ג' מטבעות.

בצאת כ"ק אדמו"ר שליט"א, פנה לא' החסידים שנוסע למדינת רוסיא, וברכו בנסיעה טובה ובהצלחה, והורה לו למסור שם א' פריילעכן גערוס", והוסיף, שיקח עמו סרט "וודיאו" מכינוס זה (ואם לא יהי' מוכן קודם נסיעתו, שישלחו אליו לשם), להראות שם].

29) תהלים קג, יט.

30) ישעי' נה, יב.

31) בשלח טו, יח.

32) פרש"י שם, יז.

26) ו, א. יו"ד. כג. ז, א.

27) ראה תקו"ז תס"ט (קייב, רע"א. קיד,

רע"א).

28) ד, לה.